

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

09 iulie 2013

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în următoarea componență:

președinte – Constantin Gurschi,

judecători – Ion Arhiliuc, Iurie Diaconu, Constantin Alerguș și Andrei Harghel cu participarea procurorului Dumitru Graur, avocatului Valentina Arnaut și a inculpatei Parapir Eugenia, judecat în ședință publică recursul ordinar declarat de inculpata Parapir Eugenia împotriva sentinței Judecătoriei Călărași din 22 februarie 2012 și a deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 februarie 2013, în cauza penală în privința lui

Parapir Eugenia Ilie, născută la 03 aprilie 1961, originară din s. Vîprova, r-nul Orhei și domiciliată în s. Buda, r-nul Călărași, cetățeană a R. Moldova,

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. Instanța de fond din 28 iulie 2011 - pînă la 22 februarie 2012;
2. Curtea de Apel Chișinău din 20 decembrie 2012- pînă la 14 februarie 2013;
3. Curtea Supremă de Justiție din 21 mai - pînă la 09 iulie 2013;

Procedura de citare a fost îndeplinită.

Avocatul Valentina Arnaut în interesele inculpatei și inculpata Parapir Eugenia, au solicitat admiterea recursului inculpatei Parapir E., în sensul declarat.

Procurorul s-a pronunțat pentru respingerea recursului declarat de inculpata Parapir E., ca fiind neîntemeiată.

Colegiul lărgit asupra recursului, -

CONSTATĂ :

1. Prin sentința Judecătoriei Călărași din 22 februarie 2012, Parapir Eugenia a fost condamnată în baza art. 145 alin. (2) lit. j) Cod penal, la 12 ani închisoare, cu executarea în penitenciar pentru femei.

2. Pentru a se pronunța, instanța de fond a constatat, că Parapir Eugenia, în noaptea de 29 spre 30 mai 2011, aflîndu-se la domiciliul său din s. Buda, r-nul. Călărași, în jurul orelor 23-01:00 la domiciliul ei, a venit consăteanul Calin Vasile, care era în stare de ebrietate alcoolică. Între ei s-a iscat o ceartă, ultimul fiind deranjat

de faptul că E. Parapir refuză să-i permită să intre în casă. Tot atunci Calin V. amenințînd-o cu aplicarea forței fizice, intenționînd să deschidă ușa, cu ajutorul unei bucăți de fier a ridicat cîrligul interior al ușii de la intrare, după care a încercat să intre în casă.

Fiindu-i frică de comportamentul agresiv al lui V. Calin și dorind să-l împiedice pe ultimul să intre în casă, Parapir Eugenia a luat toporul pe care îl păstra în odaie, sub pat, și i-a aplicat lui Calin Vasile, care în acel moment scoseseră cărciocul de la ușă și încerca să intre în casă, circa 6-7 lovituri cu tăișul toporului în cap, provocîndu-i vătămări corporale grave, periculoase pentru viață, în rezultatul cărora V. Calin a decedat la locul comiterii infracțiunii.

3. Inculpata Parapir Eugenia, a contestat cu apel sentința instanței de fond, solicitînd casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărîri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care să-i fie stabilită o pedeapsă mai blîndă cu aplicarea art. 79 Cod penal.

3.1. În acest sens, inculpata a invocat că, recunoaște comiterea infracțiunii pentru care urmează să fie condamnată, însă nu este de acord cu pedeapsa aplicată, ca fiind una prea aspră, deoarece la stabilirea pedepsei nu s-a ținut cont de faptul că există circumstanțe atenuante cum ar fi: comiterea pentru prima dată a unei infracțiunii, căința sinceră și contribuirea activă la descoperirea infracțiunii, mai mult, de către instanță nu au fost luate în considerație faptul autodenunțării.

Mai mult ca atât, nu a fost luat în considerație că conform extrasului eliberat de Instituția Medico-Sanitară Pîrjolteni din 01.09.2012, în privința ei a fost stabilită diagnoza *epilepsie*, cu modificări moderate de personalitate și intelect, - rezultatul traumei cerebrale (f.d. 197). Astfel, prin raportul de expertiză psihiatrică legală staționară cu nr.58 sn-2011 din 04.07.2011, s-a constatat că, Parapir E. prezintă diagnoza: Tulburare organică de personalitate reieșind din analiza fenomenologiei comportamentale din timpul derulării evenimentelor cu conținut infracțional din timpul derulării evenimentelor cu conținut infracțional deoarece în noaptea spre 23.04.2011 a acționat în condiții cu discernământ redus, avînd capacitatea de prevedere și prognozare a acțiunilor sale limitate, incomplete, deci Parapir E. cade sub incidența art.23 Cod penal - responsabilitate redusă în caz de detenție se recomandă evidența medicului psihiatru, tratament deshidratant, rezorbativ, sedativ (f.d.46-48).

Astfel, toate faptele constatate în ședința de judecată, cad sub incidența circumstanțelor atenuante - art.76 alin. (1) pct. a), c), d), f), i) Cod penal, care au fost scăpate cu vederea de către instanța de fond.

3.2. De asemenea, urmează de atenționat că victima Calin V. era în stare de ebrietate avansată, și avea un comportament agresiv, fapt confirmat de către succesorul victimei Balan M., care fiind audiată în ședința de judecată a declarat că, activează în calitate de asistent social în s. Buda, r-nul. Călărași, o cunoaște pe Parapir E., aceasta fiind invalidă de gradul II, o poate caracteriza ca o persoană liniștită, nu se certa cu nimeni, nu face abuz de băuturi alcoolice. Însă, de la alte persoane a aflat că, victima Calin V. avea un comportament urât, făcea abuz de băuturi alcoolice, lucra cu ziua pe la oameni și dormea într-o casă părăsită.

Mai mult, în noaptea în care s-a produs omorul, victima se afla în stare de ebrietate avansată, fapt confirmat prin Raportul de expertiză medico-legală nr.48 din 21.06.2011, din care rezultă că, la examinarea toxico-narcologică, în sângele

cadavrului Calin V. s-a depistat 4,88%, care se califică ca stare de ebrietate avansată, (f.d.70-75).

De fapt, indică apelanta, ea s-a apărat pe sine și domiciliul său de la acțiunile ilegale și imorale a victimei Calin Vasile, care în noaptea spre 30 mai 2011, fiind în stare de ebrietate alcoolică avansată și avînd un comportament furios o amenința că o va omorî cu bara de fier ce o avea în mână și cu care a spart sticla de la geamurile din fața casei și tot cu bara de fier a reușit să scoată zăvorul de la ușă. În așa împrejurări, fiindu-i frică, i se făcuse rău și ea a luat toporul din casă pentru a se apăra de agresor.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 februarie 2013, apelul inculpatei Parapir E, a fost admis, casată sentința instanței de fond în partea stabilirii pedepsei, rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărîre potrivit modului stabilit de prima instanță, prin care inculpatei Parapir Eugenia, recunoscută vinovată de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 145 alin. (2) lit. j) Cod penal, i-a fost stabilită pedeapsa cu aplicarea art. 79 Cod penal, de 8 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip închis pentru femei.

4.1. La adoptarea soluției date, instanța de apel a statuat că instanța de fond în baza probelor administrate legal de către organul de urmărire penală și verificate în ședința de judecată, cu respectarea prevederilor art. 100 alin. (4) CPP, le-a dat o apreciere justă în sensul art. 101 CPP, din punct de vedere al pertinentei, utilității, concludenței, veridicității și coroborării reciproce, stabilind cu certitudine toate aspectele de fapt și de drept, astfel ajungînd la concluzia corectă cu privire la condamnarea inculpatei Parapir E. în baza art.145 alin. (2) lit. j) Cod penal.

În acest sens, instanța de apel a conchis că vinovăția inculpatei Parapir Eugenia în săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art. 145 alin. (2) lit. j) Cod penal, întru-totul s-a confirmat prin:

- ✓ Declarațiile inculpatei Parapir E.;
- ✓ Declarațiile succesoriului legal al victimei Balan M.(f.d. 187-188);
- ✓ Declarațiile martorilor Iurcu N.(f.d. 189-190), Parapir V.(f.d. 191-192); Parapir Z.(198-199), Batîr M.(f.d. 193-194), Trocin I. (f.d. 200-201);
- ✓ Declarațiile specialistului Moroșanu-Buga S.(f.d. 197);
- ✓ Procesul verbal de cercetare la fața locului din 30.05.2011 și planșa foto (f.d. 5-17);
- ✓ Procesul verbal de examinare a obiectului din 30.05.2011 și planșa foto (f.d. 34-37);
- ✓ Raport de expertiză medico-legală nr. 48 din 21.06.2011(f.d. 70-75);
- ✓ Raport JVs 58 sn -2011 de expertiză psihiatrică legală staționară din 04.07.2011 (f.d. 46-48);
- ✓ Raportul nr. 111 sn-2011 de expertiză psihiatrică legală suplimentară staționară din 24.10.2011 (f.d. 174-178).

4.2. La individualizarea pedepsei, instanța de apel a constatat că, instanța de fond nu a ținut cont în deplină măsură de prevederile art.75-77 Cod penal adică, de caracterul și gradul prejudiciabil al faptei săvîrșite, de circumstanțele atenuante și anume că, Parapir E. este o persoană cu responsabilitate redusă, recunoașterea vinei, căința sinceră, pentru prima dată a săvîrșit o infracțiune excepțional de gravă, a contribuit activ la descoperirea infracțiunii, se caracterizează pozitiv la locul de trai, iar careva circumstanțe care agravează răspunderea nu s-au constatat.

La stabilirea pedepsei inculpatei Parapir E. luând în considerație totalitatea de circumstanțe ale cauzei, instanța de fond urma să aplice prevederile art.79 Cod penal, fapt ce urmează a fi corectat, prin casarea sentinței numai în partea ce ține de stabilirea pedepsei.

Astfel, prima instanță nu a luat în considerație la aplicarea pedepsei, faptul existenței circumstanțelor excepționale pe cauză și anume că, în noaptea de 29 spre 30 mai 2011, în jurul orelor 23 - 01.00, la domiciliul său a venit consăteanul Calin V., care era în stare de ebrietate alcoolică, care amenințând-o cu aplicarea forței fizice, și anume cu omorul, cu ajutorul unei bucăți de fier a ridicat cârligul interior al ușii de la intrare, după care a încercat să intre în casă.

Prin urmare, acțiunile victimei Calin V. sunt ilegale, deoarece acesta a atentat la domiciliul inculpatei, precum și cu amenințări de aplicare a forței fizice și a omorului acesteia, amenințări pe care Parapir E. le-a primit ca reale, din motiv că victima anterior a ispășit pedepse penale cu închisoarea, era în stare de ebrietate avansată (fapt confirmat prin raportul de expertiză medico-legală nr.48 din 21.06.2011, unde la examinarea toxico-narcologică în sângele cadavrului Calin V. s-a depistat 4,88%, care se califică ca stare de ebrietate avansată, (f.d.70-75) și avea un comportament agresiv.

O altă circumstanță excepțională care influențează la stabilirea pedepsei, este faptul că conform extrasului eliberat de Instituția Medico-Sanitară Pîrjolteni din 01.09.2012 la Parapir E. îi este stabilită diagnoza EPILEPSIE, cu modificări moderate de personalitate și intelect, fapt confirmat și de martorul Iurcu N. - secretarul consiliului local care a explicat că, „Parapir Eugenia avea uneori un comportament agresiv din cauza bolii de care suferă” (f.d. 189-190), confirmat și de specialistul Moroșanu-Buga Sofia care fiind în funcția de medic psihiatru narcolog a declarat instanței că „lui Parapir E. îi este stabilită diagnoza: tulburare de personalitate organică, (traumă cerebrală ca rezultat al intervenției chirurgicale, sindroame convulsive)”(f.d. 197).

De asemenea, faptul dat se mai confirmă și prin raportul de expertiză psihiatrică legală staționară cu nr.58 sn-2011 din 04.07.2011 potrivit căruia sa constatat că, Parapir E. prezintă diagnoza: Tulburare organică de personalitate reieșind din analiza fenomenologiei comportamentele din timpul derulării evenimentelor cu conținut infrațional deoarece în noaptea spre 23.04.2011 a acționat în condiții cu discernământ redus, având capacitatea de prevedere și prognozare a acțiunilor sale limitate, incomplete, deci Parapir E. cade sub incidența art.23 Cod penal - responsabilitate redusă în caz de detenție se recomandă evidența medicului psihiatru, tratament deshidratant, rezorbtiv, sedativ (f.d.46-48), concluzii ce au fost confirmate și prin expertiza psihiatrică legală suplimentară din 24.10.2011 prin Raportul nr. 11 sn.2011.

De asemenea, instanța a menționat că Parapir E, suferind de maladii psihice, este și invalid de gr. II, ceea ce în consecință se recunoaște ca fiind o circumstanță excepțională.

5. Inculpata Parapir E., în temeiul art. 427 CPP, a contestat hotărârile nominalizate cu recurs ordinar, solicitând casarea acestora rejudecarea cauzei și pronunțarea unei hotărâri de achitare în privința ei, exprimându-și dezacordul său cu modalitatea de apreciere a probelor, susținând că instanța de apel a dat o interpretare eronată a probelor menționate în decizia sa cum ar fi:

- declarațiile inculpatei Parapir E., declarațiile martorilor Iurcu N.(f.d. 189-190), Parapir V.(f.d. 191-192), Parapir Z.(198-199), Batîr M.(f.d. 193-194), Trocin I. (f.d. 200-201); declarațiile specialistului Moroșanu-Buga S.(f.d. 197);
- procesul-verbal de cercetare la fața locului din 30.05.2011 și planșa foto (f.d. 5-17);
- procesul verbal de examinare a obiectului din 30.05.2011 și planșa foto (f.d. 34-37);
- raportul de expertiză medico-legală nr. 48 din 21.06.2011(f.d. 70-75); raportul de expertiză psihiatrică legală staționară din 04.07.2011 (f.d. 46-48); raportul de expertiză psihiatrică legală suplimentară staționară din 24.10.2011 (f.d. 174-178) – permit instanței să emită o hotărîre de achitare în privința ei.

5.1. La fel, recurenta invocă că, deși instanța de apel a acceptat starea de fapt constatată de către instanța de fond:

„... la domiciliul ei a venit consăteanul Calin Vasile, care era în stare de ebrietate alcoolică, ultimul fiind deranjat de faptul că E. Parapir refuză să-i permită să intre în casă, tot atunci Calin V. amenințînd-o cu aplicarea forței fizice, intenționînd să deschidă ușa, cu ajutorul unei bucăți de fier a ridicat cîrligul interior al ușii de la intrare, după care a încercat să intre în casă. Fiindu-i frică de comportamentul agresiv al lui V. Calin și dorind să-l împiedice pe ultimul să intre în casă, Parapir Eugenia a luat toporul pe care îl păstra în odaie și i-a aplicat lui Calin Vasile, care în acel moment scoseseră cârciocul de la ușă și încerca să intre în casă, circa 6-7 lovituri cu tăișul toporului în cap în rezultatul cărora V. Calin a decedat.”, - totuși, instanța de apel nu s-a expus asupra încadrării juridice corecte a faptei comise, or, victima persoană anterior condamnată cu închisoarea, fiind în stare de ebrietate avansată și furios, amenințînd-o că intenționează să o omoare cu bara de fier cu care a și spart sticla de la geamurile din fața casei și tot cu bara de fier a reușit să scoată zăvorul de la ușă, - real putea să o omoare și la cel moment ea s-a apărat și fiind în stare de afect nu-și dădea seama ce face.

În consecință, inculpata concluzionează că dacă, victima Calin V. intra în casă, el ar fi omorît-o. Ne avînd cunoștințe juridice, or avocatul nici nu a contestat sentința cu apel, ea a declarat că se consideră vinovată de cele întîmplate și este de acord să execute pedeapsa cu închisoare.

6. Verificînd argumentele recursului ordinar declarat în raport cu actele cauzei, Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că acestea urmează a fi admis din următoarele considerente.

6.2. Conform art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărîrea instanței de apel poate fi supusă recursului pentru a repara eroarea de drept comisă de instanța de apel în cazul cînd hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția sau instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, - temeii care își găsește reflectare în decizia contestată.

Reieșind din prevederile art. 414 CPP, instanța de apel, judecînd apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de instanța de fond, fiind obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În sensul art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărîrile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și

de apel. Astfel, în pct. 18 din Hotărîrea Plenului CSJ din 30.10.2009 „Cu privire la judecarea recursului ordinar în cauza penală”, este atenționat că, „... *erorile de drept pot fi erori de drept formal sau procesual și erori de drept material sau substanțial. Instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărîrea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material*”.

6.3. În acest aspect, Colegiul lărgit menționează că, hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția referitor la încadrarea juridică a faptei enunțată la pct. 4.1 al prezentei decizii.

În acest context, Colegiul penal lărgit, menționează că la descrierea fondului apelului declarat de inculpata Parapir E. (vol. 2, f.d. 32), instanța de apel contrar prevederilor art. 417 alin.(1) pct.7) CPP, n-a indicat unele circumstanțe esențiale care pot influența la încadrarea juridică a faptei incriminate și care se conțin în cererea de apel (vol.1, f.d. 80), - „... *ea s-a apărut pe sine și domiciliul său de la acțiunile ilegale și imorale a victimei Calin Vasile, care în noaptea spre 30 mai 2011, fiind în stare de ebrietate alcoolică avansată și avînd un comportament furios o amenința că o va omorî cu bara de fier ce o avea în mână și cu care a spart sticla de la geamurile din fața casei și tot cu bara de fier a reușit să scoată zăvorul de la ușă. În așa împrejurări, fiindu-i frică, i se făcuse rău și ea a luat toporul din casă pentru a se apăra de agresor.*”

Totodată, verificînd probatoriul administrat în cauză, instanța de apel ajunge la concluzia că, într-adevăr în speță există aceste circumstanțe esențiale, care pot determina calificarea corectă a faptei săvîrșite de inculpată, însă le apreciază ca fiind importante doar la individualizarea pedepsei, -

„Astfel, prima instanță nu a luat în considerație la aplicarea pedepsei, faptul existenței circumstanțelor excepționale pe cauză și anume că, în noaptea de 29 spre 30 mai 2011, în jurul orelor 23 - 01.00, la domiciliul inculpatei a venit consăteanul Calin Vasile, care era în stare de ebrietate alcoolică și amenințînd-o cu aplicarea forței fizice, și anume cu omorul, cu ajutorul unei bucăți de fier a ridicat cârligul interior al ușii de la intrare, după care a încercat să intre în casă.

Astfel, acțiunile victimei Calin Vasile sunt ilegale, deoarece acesta a atentat la domiciliul inculpatei, precum și cu amenințări de aplicare a forței fizice și a omorului acesteia, amenințări pe care Parapir E. le-a primit ca reale, pe motiv că victima anterior a ispășit pedepse penale în închisoare, era în stare de ebrietate avansată (raportul de expertiză vol.1, f.d. 70-75) și avea un comportament agresiv.”

În atare circumstanțe, luîndu-se în considerație în acest sens și argumentele inculpatei (*este invalid de gr. II, se apăra în timp de noapte de un agresor înarmat și în stare de ebrietate alcoolică avansată, dînsa era în stare de afect cînd l-a lovit cu toporul*) invocate la pct.5.1 din prezenta decizie, instanța de apel era obligată să se pronunțe asupra acestor motive invocate în apel, în primul rînd, prin prisma încadrării juridice a faptei, însă așa cum rezultă din textul deciziei adoptate, instanța de apel s-a limitat la fraze cu caracter generic, - “... *reieșind din totalitatea probelor analizate mai sus, Colegiul penal consideră că, instanța de fond corect a ajuns la concluzia că, vina inculpatei Parapir Eugenia Ilie în săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art. 145 alin. (2) lit. j) Cod penal este dovedită pe deplin*”.

Or, în sensul art.113 Cod penal, calificarea oficială a infracțiunii se efectuează la toate etapele procedurii penale de către persoanele care efectuează urmărirea penală

și de către judecători. Se consideră calificare a infracțiunii determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșite și semnele componentei infracțiunii, prevăzute de norma penală.

Totodată, raportînd această situație de drept la prevederile art. 417 alin.(1) pct. 8) CPP, se relevă că decizia instanței de apel nu cuprinde temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

6.4. Colegiul penal lărgit a ajuns la concluzia, că decizia instanței de apel adoptată în cauză, nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și, totodată se relevă că instanța de apel a examinat apelul declarat, doar în latura pedepsei și nu s-a pronunțat asupra motivelor ce țin de încadrarea juridică a faptei, nu s-a clarificat care circumstanțe sunt relevante pentru prezenta cauză, astfel a adoptat o soluție neargumentată, în legătură cu ce o astfel de decizie nu poate fi menținută și urmează a fi casată cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel.

Circumstanțele expuse atestă că instanța de apel a comis o eroare de drept în sensul art.427 alin.(1) pct.6) CPP, care nu poate fi corectată de instanța de recurs, astfel recursul declarat de procuror urmează a fi admis, impunîndu-se casarea deciziei atacate și dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel.

7. Conducându-se de art. 434, 435 alin. (1) pct.2) lit.c) Cod de procedură penală, Colegiul lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Admite recursul ordinar declarat de inculpata **Parapir Eugenia Ilie**, casează decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 februarie 2013, în propria cauză penală, și dispune rejudecarea cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată. Parapir Eugenia Ilie se menține în stare de arest.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Pronunțată în ședință publică la 12 iulie 2013.

Președinte

Constantin Gurschi

Judecători

Ion Arhiliuc

Iurie Diaconu

Constantin Alerguș

Andrei Harghel